

ВЛИЯНИЕ ЛОГИСТИКИ НА РАЗВИТИЕ ПРЕДПРИЯТИЙ МАЛОГО БИЗНЕСА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ

Аннотация. В статье раскрыты особенности логистического обеспечения предприятий малого бизнеса в современных условиях. Определено, что развитие малого бизнеса в Украине является весьма актуальным, особенно в современных сложных условиях, когда почти отсутствуют тесные хозяйственные связи между отраслями и предприятиями. Рассмотрены особенности логистического обеспечения малых предприятий. Охарактеризованы новые подходы к решению логистических задач для предприятий. Раскрыта суть фулфилмента как одного из перспективных направлений логистического обеспечения предприятий малого бизнеса.

Ключевые слова: малый бизнес, логистика, снабжение, логистические компании, логистические подходы, фулфилмент.

INFLUENCE OF LOGISTICS ON DEVELOPMENT OF SMALL BUSINESS ENTERPRISES IN MODERN CONDITIONS OF ECONOMY

Summary. The article reveals the features of logistics support for small businesses in modern conditions. It is determined that the development of small business in Ukraine is very relevant, especially in today's difficult conditions, when there are almost no close economic ties between industries and enterprises. Features of logistical support of small enterprises are considered. New approaches to solving logistical problems for enterprises are characterized. The essence of fullfilment is revealed as one of the perspective directions of logistics support for small businesses.

Key words: small business, logistics, logistics companies, logistics approaches, fullfilment.

УДК 330.341.1

Кальний С. В.

*кандидат економічних наук, доцент
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

Kalnyi S. V.

*PhD in Economics, Associate Professor,
Taras Shevchenko National University of Kyiv*

ЗАСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕГРОВАНІХ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Анотація. У статті розглянуто моделі інноваційного процесу, зокрема особливості структури та взаємозв'язків інтегрованої моделі в контексті сучасних досліджень щодо складності та динамічності економічних систем. Проаналізовано інноваційну активність вітчизняних підприємств та визначено, що основним джерелом здійснюваних ними інновацій є закупівля готового технологічного устаткування, що знижує роль внутрішніх НДДКР та підтверджує нелінійність діючих моделей інноваційних процесів. Обґрунтовано необхідність системного підходу до управління інноваційними процесами, а також координації заходів у межах довгострокової інноваційної політики на основі взаємодії з іншими елементами системи управління у фінансово-економічній, соціальній та екологічній сферах. Розроблено заходи з прискорення та підвищення ефективності інноваційних процесів на політичному, адміністративному та управлінському рівнях. Запропоновано напрями діяльності, що забезпечують системність організації інноваційних процесів.

Ключові слова: інноваційний процес, лінійна модель інноваційного процесу, інтегрована модель інноваційного процесу, інноваційна політика, джерела інновацій, НДДКР, інноваційний продукт.

Вступ та постановка проблеми. Нині інноваційна політика провідних світових економік спрямовується на забезпечення прогресивних перетворень у сфері матеріального виробництва для підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на міжнародному ринку, поліпшення якості продукції, зростання добробуту населення та соціального й екологічного становища в контексті досягнення цілей сталого розвитку, а також зміцнення обороноздатності країни. З огляду на це, здійснюється організація інноваційних процесів – від утілення ідеї нововведення до розроблення прототипів, масового виробництва та виведення на ринок новітнього продукту з подальшим поширенням інновацій. Однак збільшення внеску науки та техніки у вигляді НДДКР у розвиток

економіки як основного джерела створення інноваційних знань знижує ефективність інноваційних проектів, скорочує простір для ініціації інновацій, обмежує можливості сучасних інтегральних інноваційних процесів.

Визнаючи наявність широкого спектру джерел інноваційних знань, слід відзначити актуальність дослідження особливостей інноваційних процесів з урахуванням їх інтегрованості, взаємопов'язаності різних стадій та сфер реалізації. Отже, визначення тих аспектів інноваційної політики, що забезпечуватимуть комплексність підходу до ініціації інновацій та здійснення інноваційних проектів, дасть змогу оптимізувати управління інноваціями для активізації та підвищення ефективності інноваційних процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості здійснення інноваційних процесів та їх місце у інноваційній політиці досліджувалися такими науковцями, як: А. Джервіс, Т. Джорді, С. Едквіст, К. Кларк, С. Кляйн, Р. Купер, Д. Мовер, Н. Розенберг, Р. Росвелл, Д. Таунсенд, Д. Тіс, С. Уілрайт, К. Фрімен, А. Хорслі та ін. Проблеми забезпечення ефективності інноваційних процесів на підприємствах та вплив на них державного регулювання знайшли відображення у працях Ю. Бажала, Г. Бірмана, В. Гесця, С. Ілляшенка, Л. Канторовича, А. Савчука, В. Стадника, П. Перерви, В. Шапіро та ін.

Метою статті є дослідження особливостей сучасних інтегрованих інноваційних процесів та запропонування засобів забезпечення системності їх організації. До завдань дослідження входить визначення властивостей моделей інноваційних процесів, огляд їхньої еволюції в контексті збільшення кількості джерел інновацій; аналіз інноваційної активності вітчизняних підприємств із погляду організації інноваційних процесів та застосування джерел інновацій, а також розроблення комплексу заходів із прискорення та підвищення ефективності інноваційних процесів.

Результати дослідження.

Нині інноваційна система розглядається з погляду будь-яких чинників, що впливають на розвиток, поширення та використання інновацій, у тому числі економічних, політичних, соціальних, інституційних та організаційних.

На перший план виходять взаємодія між суб'єктами інноваційної діяльності щодо обміну знаннями, рівень освіти працівників, а також закони, правила, норми, процедури та традиції, що стосуються інтелектуальної власності, авторського права, неформального сприйняття та поширення інноваційних знань, відкритості до змін.

Протягом тривалого часу дослідження науково-технічного прогресу велось у контексті так званої лінійної моделі інноваційного процесу (рис. 1), хоча було запропоновано й такі її різновиди, як серійна [1] та каскадна [2] моделі. Лінійність процесу ґрунтується на припущенні про однозначний та єдино можливий причинно-наслідковий зв'язок появи нових формальних знань та заданих технічних умов, отриманих у процесі фундаментальних досліджень, зі зростанням продуктивності виробництва. Результати кожного попереднього етапу лінійної моделі інноваційного процесу є вхідними даними для наступного етапу.

При цьому потік знань є односпрямованим, тобто пізніші етапи не пропонують вхідні дані для ранніх етапів [3]. Модель передбачає, що межі та умови фундаментальних досліджень повністю визначають технологічні можливості інновацій.

У подальшому дослідження призвели до ускладнення лінійної моделі інноваційного процесу та поступового її переходу до нелінійної. Сьогодні очевидно, що лінійна модель зв'язку між науковими знаннями та інноваціями є швидше винятком, ніж правилом, що діє у галузях новітніх технологій [4]. У науковій літературі було висловлено низку критичних зауважень, що стосуються ключових припущень лінійної моделі [1–3], які зводилися до такого:

1. Інновації не є винятковими подіями, які трапляються за специфічних обставин, навпаки, вони є повсюд-

ним явищем, що може мати місце в будь-який час у всіх сферах економіки, оскільки вони виступають у вигляді природного прояву боротьби за набуття конкурентних переваг у ринковій економіці.

2. Першопричина інновацій не може бути зведена до створення нових наукових знань, оскільки інноваційний процес є складним, різнобічним, багатогалузевим, адже він включає виробництво, придбання та поширення нових знань, експериментування з новими комбінаціями знань, розроблення та проектування нового продукту та технологічного процесу, адаптацію до наявних інновацій, а також брендинг і рекламу.

3. Нові наукові знання не можуть автоматично призводити до посилення інноваційної діяльності, а з іншого боку, для інновацій не завжди необхідна поява нових наукових знань, вони можуть бути ініційовані в процесі навчання на виробництві, за накопичення практичного досвіду, за появи нового ринкового запиту або нової можливості застосування наявних знань в інших умовах.

4. Інновації часто виникають у процесі звичайної економічної діяльності: оскільки важливі розділи бази знань є неявно вираженими та пов'язані з повсякденним процесом навчання, трапляється, що інновації не можна відокремити від робочого процесу, адже під час виробництва продукції або надання послуг експериментальним шляхом визначаються необхідні технологічні вдосконалення або з'являються нові організаційні форми.

5. Невід'ємними характеристиками інноваційного процесу є його неоднозначність і невизначеність; його не можна представляти як раціональний процес з ясною послідовністю етапів, враховуючи складний механізм зворотного зв'язку, що охоплює сфери науки, технології, навчання, виробництва та споживання [5]; у таких нелінійних процесах окремі етапи інноваційного процесу можуть стати як причиною, так і результатом, як наслідком, так і передумовою змін.

6. Інноваційний процес ускладнюється соціальним складником, що включає координацію певної кількості учасників із різною кваліфікацією та компетенцією; успішне створення та впровадження нового продукту або технологічного процесу включає зведення та погодження знань різної природи з різних джерел, що оцінюються за різними критеріями; різноманітність компетенцій є важливим чинником успішності інновацій; інтерактивне навчання, залежне від комунікацій між людьми або організаціями з різними типами необхідних знань, є ключовим елементом інноваційного процесу.

Отже, розуміння інноваційного процесу значно еволюціонувало в бік ускладнення його моделі, що набула багатоаспектний характер. Перші емпіричні дані, що ґрунтувалися на дослідженнях реальних інноваційних процесів, засвідчили, що, відповідно до моделі «технологічного поштовху», поширеної у 1960-х роках, лише чверть ідей, що стають основою для створення нововведень, з'являються на етапі НДДКР, хоча саме ці ідеї мають велику вагу, оскільки визначають майбутні радикальні інновації. Таким чином, лінійна модель «ринкового тяжіння» інновацій як перший етап містила ринкову

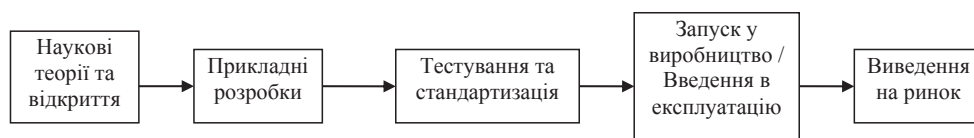


Рис. 1. Лінійна модель інноваційного процесу

Джерело: авторська розробка

потребу, від якої визначалося спрямування досліджень та розробок, що мають у кінцевому підсумку забезпечувати появу нових продуктів на ринку; у такому разі науково-дослідні розробки розглядалися як реакція на купівельні запити.

Дослідження 1970-х років дали змогу виявити низку ринкових та технологічних чинників, що суттєво впливають на інноваційний процес [6]. Незважаючи на превалюючу лінійність, інтегровані моделі інноваційного процесу набули ознак мережевої побудови (рис. 2).

У такій моделі наукові дослідження та наукові потреби як традиційні джерела інновацій доповнюються навчанням, що може здійснюватися на основі власного досвіду чи наявного масиву зовнішніх знань. Однак це джерело відображено опосередковано, через наявність зворотних зв'язків, що свідчать про можливість повернення проектів на попередні етапи на доопрацювання. Крім того, нові технології можуть бути як об'єктивно новими для всієї галузі, так і суб'єктивно новими за наявних зовнішніх знань. На навчання як на джерело інновацій прямо вказує прогресивніша ланцюгова модель інноваційного процесу, яка, однак, не враховувала існування інституційного оточення.

Ланцюгова модель [3] поділяє інноваційний процес на п'ять стадій: ідентифікація ринкових потреб, створення проекту нового процесу чи продукту у відповідь на ринкову потребу, розроблення та випробовування, перепроєктування та масове виробництво (що спонукає до маркетингової та розподільчої діяльності). Крім того, виділяється п'ять взаємопов'язаних ланцюгів, що описують різноманітні джерела інновацій та пов'язані з ними знання, а саме:

1. Зв'язки – від сприйняття ринкової потреби через винахід створення проекту, його розроблення до виробництва, маркетингу та розподілу; це так званий центральний ланцюг.

2. Зворотні до центрального ланцюга зв'язки, де користувачі є джерелами інновацій, як, наприклад, у машинобудуванні.

3. Зв'язок центрального ланцюга з науковими знаннями, що може утворюватися у наукомістких галузях за активної участі університетів та НДІ.

4. Зв'язок центрального ланцюга передусім із масивом наявних знань і лише у разі неможливості вирішити проблеми, що виникли на окремій його ланці, з новими фундаментальними дослідженнями; на наявні знання

спираються процеси модифікації доступних технологій та запровадження поліпшуючих інновацій.

5. Зворотний зв'язок інновацій із науковими дослідженнями, що відображає можливість впливу новостворених продуктів та технологій на прогрес наукових знань, у тому числі нових напрямів фундаментальних досліджень.

Отже, ланцюги моделі інноваційного процесу включають ширший спектр джерел інновацій, серед яких: наукові дослідження, що відкривають наукові знання, ринкові потреби, зовнішні наявні знання, а також знання, отримані в ході навчання на основі власного досвіду.

Повний перехід від розгляду інноваційного процесу як ланцюга послідовних зв'язків до визнання його складної структури у вигляді окремих паралельних дій відбулося завдяки появі інтегрованої моделі у 1980-х роках (рис. 3). У ній було об'єднано НДДКР та виробництво як у системах автоматизованого проектування та гнучких виробничих системах, а також виокремлено співпрацю з постачальниками і споживачами, горизонтальне співробітництво у вигляді спільних підприємств та альянсів. При цьому особливого значення набуло створення у ході реалізації інноваційного проекту робочих груп, які організуються за принципом міжфункціональності та об'єднують спеціалістів у сфері конструювання, технології, економіки та ринкового просування новітніх продуктів (у тому числі фахівців із формування ринкового попиту та споживого тестування).

Подальший розвиток високих технологій призвів до зростання ролі в інноваційному процесі таких складників, як експертиза, імітаційне моделювання, інтегровані системи виробництва та проектування. При цьому міжфункціональність доповнюється мультиінституціональністю та мережевістю, за якої у моделі задіяні такі інститути, як виробник, постачальники, конкуренти, споживачі, а інновація є результатом складної взаємодії усіх інститутів.

При цьому слід зазначити, що, аби запобігти надмірній витратності, складний процес пошуку успішних ідей має завершуватися на ранніх стадіях інноваційного процесу. Заходи з розроблення та випробування інноваційних ідей мають забезпечити виокремлення обмеженої кількості перспективних проектів, які проходять стадію розроблення інноваційних продуктів. Разом із тим скорочення кількості інноваційних ідей [7] є характерним лише для великих підприємств, де науково-дослідні підрозділи конкурують за ресурси, тоді як малі інноваційні

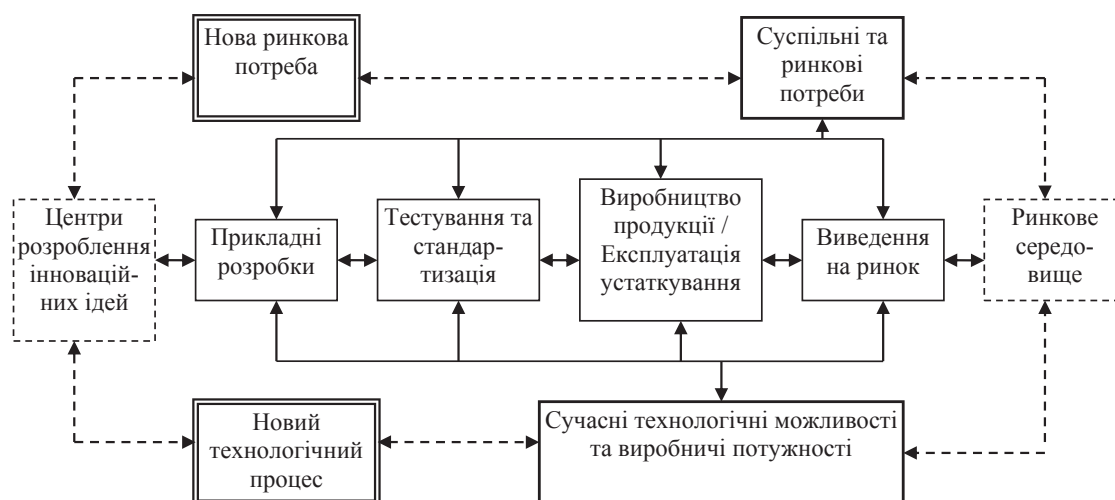


Рис. 2. Удосконалена лінійна модель інноваційного процесу зі зворотними зв'язками

Джерело: авторська розробка

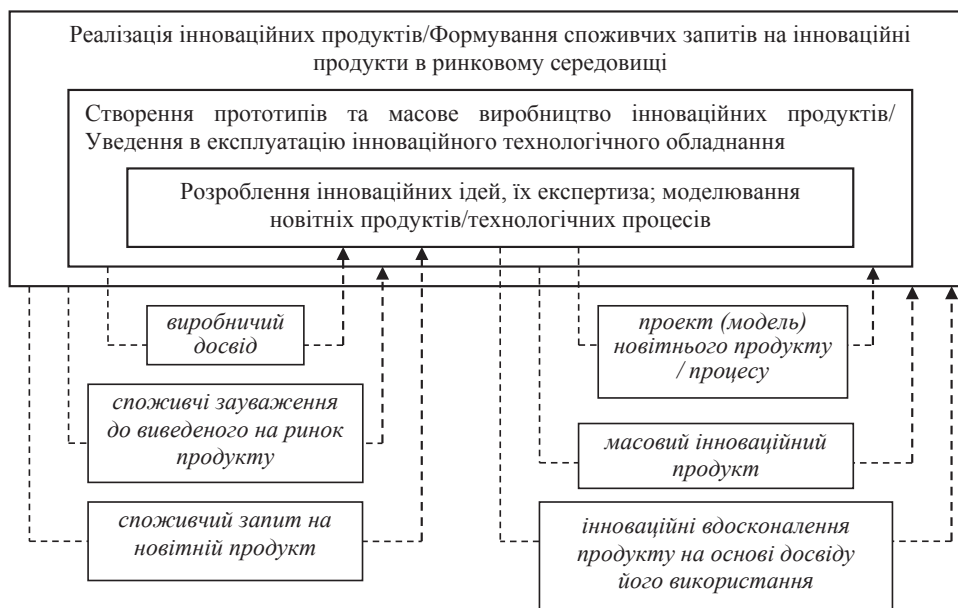


Рис. 3. Інтегрована модель інноваційного процесу

Джерело: авторська розробка

підприємства часто організуються навколо однієї ідеї. Під час відбору та корегування інноваційних ідей чільне місце посідає процес прийняття рішень [8], що має забезпечувати ефективність відбору відповідно до технологічних, фінансових ресурсів та стратегії підприємства. Така відповідність забезпечується міжфункціональністю етапів інноваційного процесу, де кожна фаза складається з комплексу паралельних дій учасників груп, створених за принципом усебічного представництва різних підрозділів підприємства.

У 2017 р., за даними державної статистики [9], в Україні частка промислових підприємств, що займалася інноваційною діяльністю, становила 16,2%. Більшість із них належала до сфери виробництва фармацевтичної та хімічної продукції, електроніки, оптики, комп'ютерів, електроустаткування, транспорту та зв'язку.

На придбання машин, обладнання та програмного забезпечення витрачено 9,1 млрд. грн. – 64,7%, а на внутрішні та зовнішні НДР – лише 23,8%. При цьому основним джерелом фінансування інноваційних витрат були власні кошти підприємств – 7 704,1 млн. грн., або 84,5% від загального обсягу витрат на інновації; кредитами скористалося лише 6,5% підприємств.

В обсязі реалізованої інноваційної продукції (що загалом становив 17,5 млрд. грн.) 83,8% була новою виключно для підприємств. Придбання 46,4% нових технологій супроводжувалося встановленням устаткування, 36,7% технологій було оплачено у вигляді результатів НДР, 13,2% – патентів, ліцензій на використання винаходів, промислових зразків та корисних моделей; 1,2% – ноу-хау; 1,4% технологій було отримано з прийомом на роботу фахівців.

Аналіз підтверджує, що фундаментальні дослідження та розробки, які мали б визначати інноваційний розвиток, а в підсумку – забезпечувати економічне зростання та подолання безробіття, насправді є лише одним із джерел, не завжди необхідним і завжди недостатнім для досягнення ефективності в інноваційному процесі.

Отже, розроблення системи заходів інноваційної політики, що забезпечують її послідовність та координують

інноваційні процеси, має враховувати різноманіття джерел знань та чинників впливу на розвиток технологій та вдосконалення продуктів. Ефективність інноваційних процесів має забезпечуватися не лише підтримкою фундаментальних досліджень, а й базовою підготовкою фахівців, впливом на попит у вигляді інноваційних закупівель, стимулюванням інноваційного підприємництва, створенням можливостей щодо обміну знаннями між підприємствами та організаціями, підтримкою бізнес-інкубаторів та розширенням венчурного капіталу. Оскільки держава на практиці вже розміщує значні ресурси у цих сферах, варто говорити про корегування заходів, спрямованих на стимулювання інноваційних процесів.

Важливим завданням такого стимулювання є подальше вдосконалення наявних технологій та продуктів для кращого задоволення потреб споживачів, вирішення соціальних проблем, збереження енергії та захисту здоров'я населення, а також пом'якшення глобальних негативних впливів щодо навколишнього середовища.

Комплексність має забезпечувати уникнення надмірного фінансування чи підтримки в окремих напрямках, наприклад дослідженнях, та забезпечити оптимальний вибір регулюючих інструментів. Водночас вплив держави на різних етапах поширення інновацій є нерівномірним, наприклад саме НДДКР великою мірою здійснюється у межах державних НДІ та університетів, окрім того, значна частина освітніх послуг надається державними закладами.

Саме тому сьогодні інноваційна політика переважно будується відповідно до принципів лінійності моделі інноваційного процесу, оскільки не узгоджується з регіональною, освітньою, науковою, закупівельною, оборонною політикою. Її корегування може забезпечувати соціальні переваги, поліпшення охорони навколишнього середовища та здоров'я, посилення обороноздатності без додаткових державних фінансових ресурсів. Однак проблема системності інноваційної політики ускладнюється лінійністю політичної сфери та сфери управління, де розподіл фінансів та визначення інноваційних пріоритетів відбувається окремо, хоча інновації є ключовим джерелом довгострокового зростання та додаткового фінансування.

Управління та координація заходів підтримки, спрямованих на прискорення та підвищення ефективності інноваційних процесів, має формуватися виходячи з таких міркувань:

1. Будь-які суб'єкти політичної чи адміністративної інноваційної системи мають брати участь у розробленні інноваційної політики у цілому. Безперервний емпіричний аналіз інноваційних процесів має визначати проблеми, що необхідно вирішувати, та їх причини. При цьому мають ураховуватися інструменти впливу та фінансові резерви, що використовуються громадськими організаціями та недержавними підприємствами.

2. Уникнення фрагментації управління та протиріч у дії регуляторних інструментів має забезпечуватися більш глибокою координацією заходів інноваційної політики, ніж за короткострокового поточного управління.

3. Інноваційна політика має володіти вищим пріоритетом порівняно з іншими галузями на політичному, адміністративному та управлінському рівнях, оскільки вона великою мірою залежить від економічних, соціальних та екологічних запитів, а наслідки інноваційних процесів забезпечують кардинальні зміни за всіма показниками розвитку. З погляду держави важливими є не лише економічні наслідки запровадження інновацій, наприклад підвищення зайнятості та конкурентоспроможності, а й екологічні, соціальні, пов'язані з охороною здоров'я та обороною.

4. Ефективність організації інноваційних процесів слід оцінювати за остаточним результатом, тобто кінцевим інноваційним продуктом, відрізняючи політику підтримки наукових досліджень від інноваційної політики.

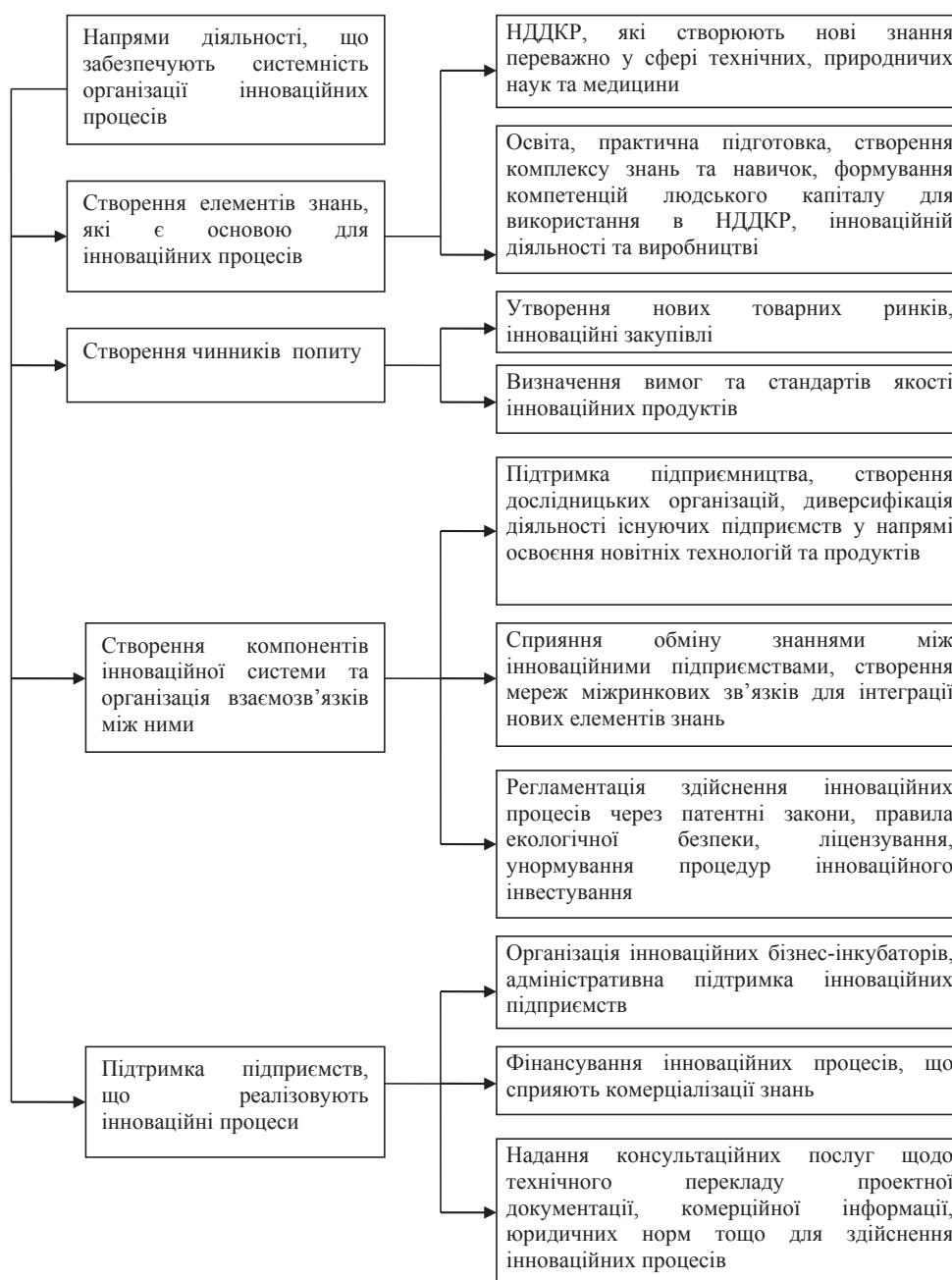


Рис. 4. Напрями діяльності, що забезпечують системність організації інноваційних процесів

Джерело: авторська розробка

При цьому великої ваги набувають інші напрями діяльності в межах інноваційних систем (рис. 4).

Висновки. Інноваційні процеси характеризуються складністю та міжфункціональністю. Питання їх організації на політичному рівні знаходять своє відображення у вигляді державної інноваційної політики, реалізація якої спрямована на підвищення їх ефективності, має забезпечуватися не лише через традиційний механізм підтримки наукової та інноваційної діяльності у вигляді прямого бюджетного фінансування, пільгового оподаткування, участі у створенні технопарків та технополісів, а й шля-

хом організації системи обміну інноваційними знаннями, а також навчання та перепідготовки інноваційних спеціалістів для підвищення ролі зовнішніх знань у здійсненні інноваційних процесів.

Подальших досліджень вимагає проблема вдосконалення системи управління інноваційними знаннями, а також організації та координації взаємодії вчених, інженерів, конструкторів, маркетологів, технологів, економістів та спеціалістів у сфері патентування, які є виконавцями інноваційних розробок та носіями знань і досвіду, що мають розглядатися як джерела ініціації нових інноваційних процесів.

Список використаних джерел:

1. Thomas J., Teece D. Innovation and Cooperation: Implications for Competition and Antitrust. *Journal of Economic Perspectives*. 1990. № 4(3). P. 75–96.
2. Schienstock G. Embracing the Knowledge Economy: The Dynamic Transformation of the Finnish Innovation System. Edward Elgar Publishing, 2004. 325 p.
3. Kline S.J., Rosenberg N. An overview of innovation. The positive sum strategy: Harnessing technology for economic growth. Edited by R. Landau, N. Rosenberg. Washington: National Academy Press, 1986.
4. Freeman C. The Economics of Industrial Innovation, 2nd edn. Frances Pinter, London revolution, Oxford University Press, 1982.
5. Edquist C. Systems of innovation: Technologies, institutions and organizations. London: Pinter Publishers/Cassell Academic, 1997.
6. Rothwell R., Freeman C., Horsley A., Jervis V.T.P., Robertson A.B., Townsend J. SAPHO Updated: Project SAPHO Phase II. *Research Policy*. 1974. Vol. 3. № 3. P. 258–291.
7. Wheelwright S.C., Clark K.B. Revolutionizing product development: Quantum leaps in speed, efficiency and quality. NY: The Free Press, 1992.
8. Cooper R.G. Winning at new products. Accelerating the process from idea to launch. Cambridge, MA: Perseus Publishing, 2001.
9. Статистичний збірник. Наукова та інноваційна діяльність України. 2017. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publnauka_u.htm.
10. Ілляшенко С.М., Шипуліна Ю.С., Ілляшенко Н.С., Комарницька А.О. Управління знаннями в системі інноваційного розвитку організації. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2017. № 1. С. 231–241.
11. Савчук А.В. Теоретические основы анализа инновационных процессов в промышленности: монография; НАН Украины. Ин-т экономики пром-ти. Донецк, 2013. 448 с.
12. Стадник В.В., Рудніченко С.М., Томаля Т.С., Непогодіна Н.І. Інноваційно-інвестиційні стратегії в управлінні ринковою вартістю підприємства: монографія. Хмельницький: ХНУ, 2008. 302 с.
13. Косенко О.П., Перерва П.Г., Ткачов М.М., Назаренко С.М. Потенціал інноваційно-інвестиційних можливостей промислових підприємств. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/33698/1/Kosenko_Potentsial_innovatsiinoho_2017.pdf.

СРЕДСТВА ОБЕСПЕЧЕНИЯ СИСТЕМНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ИНТЕГРИРОВАННЫХ ИННОВАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ

Аннотация. В статье рассмотрены модели инновационного процесса, в частности особенности структуры и взаимосвязей интегрированной модели в контексте современных исследований по сложности и динамичности экономических систем. Проанализирована инновационная активность отечественных предприятий и определено, что основным источником осуществляемых ими инноваций является закупка готового технологического оборудования, что снижает роль внутренних НИОКР и подтверждает нелинейность действующих моделей инновационных процессов. Обоснована необходимость системного подхода к управлению инновационными процессами, а также координации мероприятий в рамках долгосрочной инновационной политики на основе взаимодействия с другими элементами системы управления в финансово-экономической, социальной и экологической сферах. Разработаны мероприятия по ускорению и повышению эффективности инновационных процессов на политическом, административном и управленческом уровнях. Предложены направления деятельности, обеспечивающие системность организации инновационных процессов.

Ключевые слова: инновационный процесс, линейная модель инновационного процесса, интегрированная модель инновационного процесса, инновационная политика, источники инноваций, инновационный продукт.

INSTRUMENTS OF SYSTEM ORGANIZATION OF INTEGRATED INNOVATION PROCESSES

Summary. The paper considers the models of innovation process, in particular the features of the structure and interconnections of the integrated model in the context of modern research on the complexity and dynamism of economic systems. The impact of market and technological factors on evolution of models of innovation process was pointed out. The innovative activity of domestic enterprises was analyzed and enterprise's main source of innovations in the form of purchase of the ready-to-use technological equipment was highlighted, that is actually reduces the role of internal R&D and confirms nonlinearity of operating models of innovative processes. The importance of a system approach in the innovation processes management was substantiated, as well as coordination within the long-term innovation policy, based on cooperation with other elements of the management system in the financial and economic, social and environmental areas. Steps have been proposed to accelerate and increase the efficiency of innovative processes at the political, administrative and managerial levels. Ways of providing system organization of innovative processes were suggested.

Key words: innovation process, linear model of innovation process, integrated model of innovation process, innovation policy, sources of innovations, R & D, innovative product.